

Eestit katab tihe vooluvete võrgustik – loendatud on üle 7000 jõe, oja ja kraavi üldpikkusega 31 000 km.

Varasemalt on jõgedel olnud suur majanduslik tähtsus tööstuse ja põllumajanduse vee ja energiaga varustajana. Samuti on jõed olnud olulised transporditeed ja kahjuks tihti ka jäätmete ärajuhtimise kanalid. Paraku toimus väärtusliku loodusliku ressursi kasutamine ökosüsteemi rikkumise hinnaga. Jõesid on kraavitud, ümber suunatud ja paisutatud, neid on reostatud ja nendesse lastud reostus on kandunud edasi teistesse veekogudesse ning lõpuks ka Läänemerre.

Tänapäeva Eestis ei kaalu väheste inimeste poolt jõgede ekspluateerimisest saadav kasu üles looduskeskkonnale tekitatavat kahju. Puhta veega, looduslikus süngis vabalt voolavad jõed on suur ühiskondlik, üleriigiline rikkus. Sellest on üha enam hakatud aru saama ja veekogude hoidmisse ja taastamisse rohkem ka panustama.

Kui vee puhtusele on tähelepanu pööratud juba pikemat aega, siis veekogu kui ökosüsteemi kaitsele ja parandamisele suunatud tegevus on hoo sisse saanud alles hiljuti. Elupaikade parandamist Eesti jõgedel alustati eelkõige paisude mõju leevendamiseks. Eesti vooluveekogudel on loendatud ligi 1300 inimeste poolt ehitatud paisu, nendest sadakond on viimastel aastatel eemaldatud või on olukorda parandatud kalateede rajamisega.

Alam-Pedja looduskaitseala, ühtlasi ka üle-euroopalise Natura 2000 kaitsealade võrgustiku linnu- ja loodusala, on ligikaudu 35 000 hektari suurune terviklik, vähese inimõjuga piirkond, mille eesmärk on liigirikkuse säilitamiseks hoida ja kaitsta erinevaid elupaiku. Oluline osa mitmekesisuse kujunemisel ja säilimisel on ala katval erinevate veekogude võrgustikul, mille keskseks osaks on Emajõgi koos lisa- ja vanajõgedega. Emajõel on ka suur kalamajanduslik tähtsus, kuna ta ühendab kahte Eesti suuremat ja kalanduslikult olulisemat järve - Peipsi järve ja Võrtsjärve ning on kogu basseini kaladele oluline rändeteede ja koelmuala. Tähtsaim koelmute piirkond on Alam-Pedja looduskaitseala piiresse jääv üleujutatavate luhtade, vanajõgede ja lisajõgede kompleks.



Emajõgi vanajõgedega

Foto: Arvo Tuvikene



Droonivideo taastatud Laeva jõest

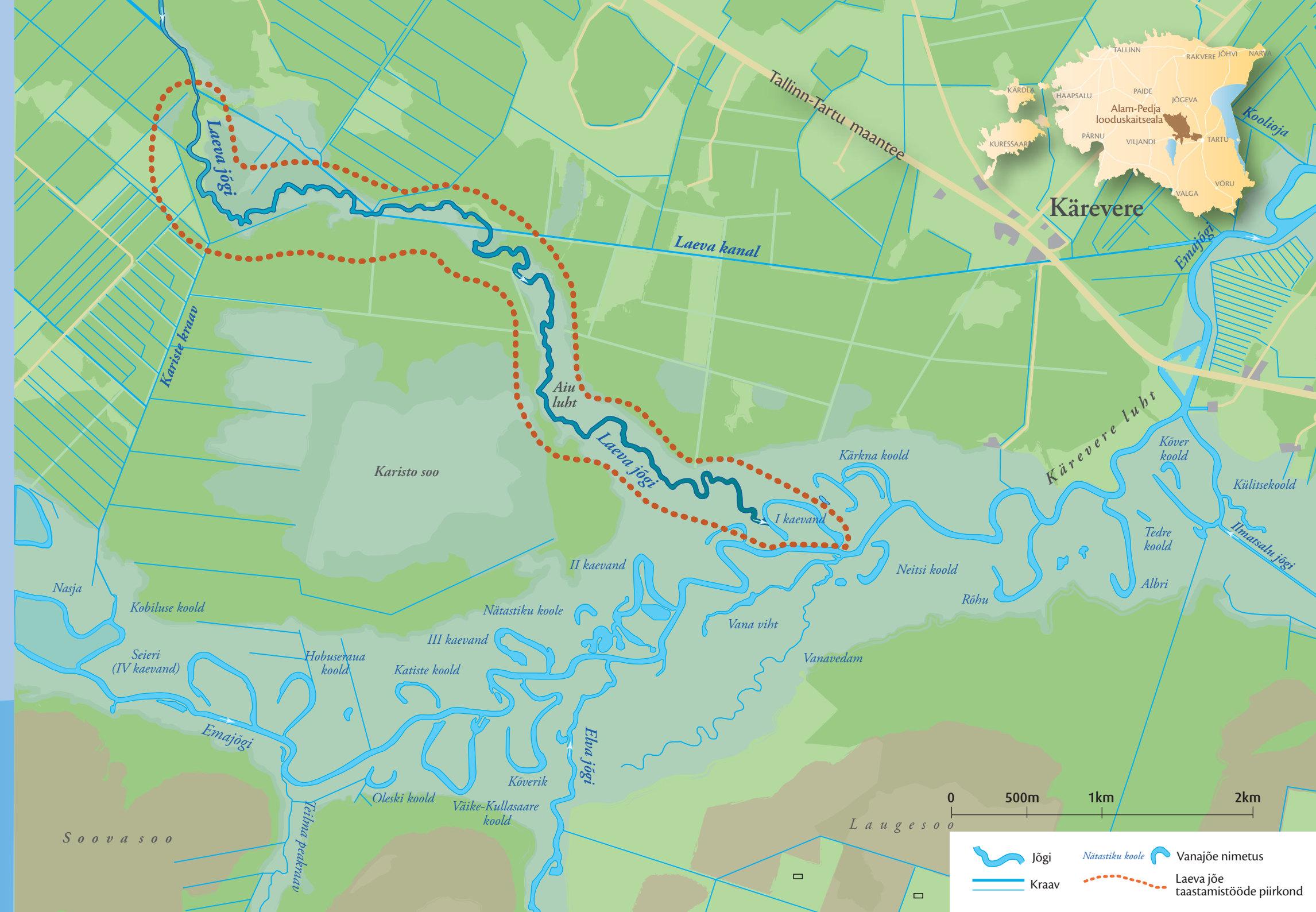


Laeva jõgi

Foto: Marko Kohv

Vanajõed kippusid madalvee perioodidel ummuksisse jääma, mis põhjustas kalade lõksujäämist ja halvemal juhul hukkumist hapniku puuduse tõttu. Sellise ebasoodsa olukorra muutmiseks viis Eesti Loodushoiu Keskus Euroopa Liidu LIFE programmi raames läbi projekti Happyfish (Õnnelik kala), mille käigus taasavati kümne vanajõe suudmed. Lisaks on EL Ühtekuuluvusfondi vahenditega avatud veel kaheksa vanajõe suudmed. Projekt oli edukas ja innustas tegelema ühe kunagise piirkonna olulisima kalajõe – Laeva jõe – taastamisega.

Laeva jõe alamjooksul on jõe viimased tosikond kilomeetrit juhitud sirgesse kraavi. Looduslikust süngist oli Emajõe luhal säilinud katkendlik, pikemate ja lühemate jõelõikude ning tiikide jada. Kevadise üleujutuse ajal pääsesid kalad tiikidesse, kust nad aga vee alanedes enam kehvemate olude saabumisel lahkuda ei saanud – kalad jäid lõksu. Probleem vajas lahendamist.



| | | | | | | | |
|--|------|--|-------|--|-----------------|--|----------------------------------|
| | Jõgi | | Kraav | | Vanajõe nimetus | | Laeva jõe taastamistöde piirkond |
| | | | | | | | |